

طرح درس

	تعداد واحد: ۲	نام درس: تاریخ تشکیلات اسلامی ۱
مدرس: زینب فضلی	مقطع تدریس: کارشناسی	

هدف کلی درس: آشنایی با منصب‌ها و مقام‌های سیاسی، سازمانها و دیوانهای حکومتی (اداری، نظامی و انتظامی) در دولتهای اسلامی و تکوین و تطور آنها

زمان بندی جلسات	
کلیات درس تاریخ تشکیلات اسلامی - بیان اهمیت و جایگاه تاریخ تشکیلات در مطالعات مربوط به تمدن اسلامی - معرفی اجمالی منابع مهم در مطالعه و بررسی تاریخ تشکیلات اسلامی	هفته اول
ساختارهای حکومتی در اسلام - زمینه‌های تشکیل حکومت پیامبر (ص) در مدینه؛ مواریث و بنیادهای تشکیلات اسلامی پیامبر (ص)، مردم و مساله جانشینی	هفته دوم
خلافت - معنای لغوی و اصطلاحی خلافت - القاب خلفا در دوره های مختلف تاریخی - شروط و وظایف خلیفه، علامات و شارات خلافت، آداب، رسوم و تشریفات دارالخلافة	هفته سوم
بررسی تاریخی دستگاههای خلافت در جهان اسلام - خلافت در دوره خلفای راشدین، خلافت در دوره امویان، خلافت در دوره عباسیان	هفته چهارم
- خلافت در دوره فاطمیان، خلافت در دوره امویان اندلس، خلافت در دوره عثمانیان	هفته پنجم
وزارت - سابقه وزارت پیش از عباسیان، وزارت در عصر عباسیان، انواع وزارت	هفته ششم
- وزارت تفویض و وزارت تنفیذ، شروط و وظایف وزیران تفویض و تنفیذ (وساطت) - جایگاه وزارت، القاب و رواتب مربوط به آن و عزل و نصب وزیران	هفته هفتم
- وزارت در مصر و شام (خلافت فاطمیان و عصر ممالیک) - وزارت در مغرب و اندلس	هفته هشتم
حجابت	هفته نهم

<p>- معنای لغوی و اصطلاحی حجابت</p> <p>- حجابت در دوره خلفای راشدین و امویان</p> <p>- حجابت در دوره عباسیان و حجابت در مغرب و اندلس</p>	
<p>والیان و اداره ولایت‌ها</p> <p>- اداره ولایت‌ها در عهد پیامبر(ص)، خلفای راشدین، امویان و عباسیان</p>	هفته دهم
<p>انواع امارت و ولایت(امارت عام و امارت خاص)</p> <p>- امارت عام: امارت استکفاء و امارت استیلاء</p> <p>- شروط و وظایف امارت عام - امارت خاص: شروط و وظایف آن</p> <p>- بررسی القاب و عناوین «امیرالامرائی»، «سلطان»، «ملک»</p>	هفته یازدهم
<p>دیوان</p> <p>- معنای لغوی و اصطلاحی واژه دیوان</p> <p>- پایه گذاری دیوانها در عهد خلفای راشدین</p> <p>- تحولات دیوان در دوره‌های مختلف تاریخ اسلام</p>	هفته دوازدهم
<p>- بررسی دیوانهای دوره امویان: دیوان‌های جند، خراج، رسایل، طراز</p> <p>- بررسی دیوانهای عصر عباسی: دیوان‌های عزیز، ازمه، مظالم، نفقات، جهیده و...</p>	هفته سیزدهم
<p>دیوان جیش و نظام سپاهیگری در دولتهای اسلامی</p> <p>- وظایف دیوان جیش، بخشهای مختلف و کارکنان آن</p> <p>- تحولات دیوان جیش در دوره های مختلف تاریخی</p>	هفته چهاردهم
<p>دیوان برید</p> <p>- معنای لغوی و اصطلاحی آن، پیشینه و زمان تأسیس آن در میان مسلمانان</p> <p>- دیوان برید در عهد امویان و عباسیان و تحولات آن</p> <p>- کارکرد دیوان برید در مصر و شام</p>	هفته پانزدهم
<p>دیوان شرطه</p> <p>- واژه شناسی</p> <p>- پایه گذاری دیوان شرطه در جهان اسلام و وظایف دیوان شرطه</p> <p>- تحولات دیوان شرطه در دوره های مختلف تاریخ اسلام</p>	هفته شانزدهم

نحوه ارزشیابی فعالیت دانشجویی دوره: فعالیت کلاسی، آزمون میان ترم و پایان ترم(تشریحی)

منابع مطالعاتی:

۱. تشکیلات اسلامی(فصول ۱-۸)، محمد انور رفاعی، ترجمه دکتر سید جمال موسوی، مشهد، به نشر، ۱۳۹۳
۲. تاریخ تشکیلات در اسلام، محمدرضا شهیدی پاک
۳. تاریخ تحول دولت در اسلام، داوود فیرحی، انتشارات دانشگاه مفید
۴. مقالات علمی و پژوهشی مرتبط با سرفصل درس